

•เขียนโดย Administrator•

•วันจันทร์•ที่ 06 •สิงหาคม• 2012 เวลา 20:33 น. • - •แก้ไขล่าสุด• •วันจันทร์•ที่ 13 •สิงหาคม• 2012 เวลา 23:31 น. •

ประวัติศาสตร์เมืองล่อง ตอนที่ ๗ การตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาการของเมืองล่องในยุคจารีต ส่วนเมืองบริวารทั้ง ๓ ของเมืองล่อง คือ เมืองตรอกสลับ เมืองต้า และเมืองข้างสาร มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาการดังนี้ คือ เมืองตรอกสลับ แรกตั้งเมืองตรอกสลับในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ (พ.ศ.๑๘๐๑ – ๑๙๐๐) สันนิษฐานว่ามีไพร่พลจำนวนไม่มาก ชาวเมืองส่วนใหญ่ตั้งชุมชนภายในเวียงและรายรอบไม้ไผ่ ดังปรากฏโบราณสถานเพียงแห่งเดียวก่อด้วยศิลาแลงอยู่กลางเวียง ภายหลังแคว้นสุโขทัยถูกผนวกเข้ากับอาณาจักรอยุธยาในปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐ (พ.ศ.๑๙๐๑ – ๒๐๐๐) การค้าเส้นทางน้ำยกระหว่างเมืองสุโขทัยกับเมืองล่องและเมืองทางตอนบนจึงซบเซาลง ส่งผลให้เมืองตรอกสลับที่หล่อเลี้ยงเมืองด้วยการค้าต้องซบเซาและค่อยเสื่อมลง

กปรกับบริเวณที่ตั้งเมืองมีพื้นที่เพาะปลูกน้อยและเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ภายหลังสงครามครั้งใหญ่ระหว่างล้านนากับอยุธยาเมืองตรอกสลับจึงสลายตัวลง ชาวเมืองตรอกสลับได้อพยพขึ้นมามาตั้งถิ่นฐานอยู่เมืองล่อง ดังปรากฏมีกลุ่มคนที่นับถือผีอารักษ์ตอยางทางขึ้น(ผีนายาง)ผีเมืองตรอกสลับเป็นผีบูยากระจ่ายทั่วไปในเมืองล่อง หลังจากเมืองตรอกสลับร้างพื้นที่ส่วนนี้ได้กลายเป็นเขตป่าที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นส่วนหางเมืองของเมืองล่อง เริ่มมีการตั้งชุมชนขึ้นใหม่ประมาณพ.ศ.๒๔๐๐ เป็นต้นมาจากกลุ่มคนเมืองล่องเข้ามาหาของป่าเพื่อค้าขายรวมตัวตั้งขึ้นเป็น ๒ หมู่บ้าน คือ บ้านผาจำแลงและบ้านวังขึ้น ภายหลังตั้งแต่พ.ศ.๒๔๑๔ เป็นต้นมา จึงมีกลุ่มคนจากภายนอกเมืองล่องเคลื่อนย้ายเข้ามาด้วยปัจจัยการขยายพื้นที่ทำกิน หาของป่า และหลบหนีภาษี คือ ผังตะวันตกแม่น้ำยมจากเมืองลับแล เมืองแพร่ ผังตะวันตกแม่น้ำยมจากเมืองลำปาง เมืองศรีสัชนาลัย และส่วนตอนใต้จากเมืองเถิน ชาวพม่า ไทยใหญ่-ไทยจีน และขมุที่เข้ามาทำป่าไม้ ได้ตั้งชุมชนร่วมกับคนกลุ่มใหญ่คือชาวเมืองล่องที่เคลื่อนย้ายเข้ามาหาของป่าและบุกเบิกพื้นที่ทำกินอยู่ก่อน ดังปรากฏเมื่อเข้ามาตั้งชุมชนครั้งแรกก็สร้างโฮงไชย(ศาล)ผีพ่อเผ่าหลวงขึ้นที่บ้านใหม่ ตำบลวังขึ้น อำเภอวังขึ้น และนับถือเป็นผีอารักษ์หลวงของอำเภอวังขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงมีการนับถือผีอดีตเจ้าเมืองล่องปรากฏอยู่ เช่น มีโฮงไชย(ศาล)ผีอาชญาพาน(พญาช้างพาน)ที่บ้านแม่พูน ตำบลนาพูน อำเภอวังขึ้น และตระกูลผีบูยาส่วนใหญ่ เช่น ผีเจ้าสิบสองเมือง ผีท้าวมหาศ ก็แบ่งสายผีมาจาก “เก้าผี” มีศูนย์กลางที่เมืองล่อง จนกระทั่งเปิดสัมปทานป่าไม้บริเวณนี้ในช่วงทศวรรษ ๒๔๒๐ ทำให้เกิดการขยายตัวทั้งเศรษฐกิจและจำนวนคนอย่างรวดเร็ว โดยพ.ศ.๒๔๔๒ มีจำนวน ๑๒ หมู่บ้านรวมเป็นแคว้น(ตำบล)วังขึ้น แขวงเมืองล่อง เมื่อชุมชนขยายตัวมากขึ้นเพื่อความสะดวกในการจัดเก็บภาษีอากรและจัดการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศแยก ตำบลแม่ป่า ตำบลนาพูน ตำบลวังขึ้น และตำบลสรอย อำเภอเมืองล่อง รวมตั้งเป็นกิ่งอำเภอวังขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๘๑ และตั้งเป็นอำเภอวังขึ้นพ.ศ.๒๕๐๑ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่บ้านวังขึ้น ซึ่งบริเวณนี้เดิมก็คือศูนย์กลางของเมืองตรอกสลับที่ร้างไปเมื่อเกือบ ๕๐๐ ปี

•เขียนโดย Administrator•

•วันจันทร์ที่ 06 สิงหาคม 2012 เวลา 20:33 น. - •แก้ไขล่าสุด •วันจันทร์ที่ 13 สิงหาคม 2012 เวลา 23:31 น. •

ที่ราบสองฟากฝั่งแม่น้ำยมบริเวณวังขึ้น ถ่ายภาพจากบนพระธาตุดอยก่อ (ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลวังขึ้น)

ราบบสองฟากฝั่งแม่น้ำยมบริเวณวังขึ้น (ที่มา : ภูวดล แสนสา, ๒๕๕๔)

•เขียนโดย Administrator•

•วันจันทร์ที่ 06 สิงหาคม 2012 เวลา 20:33 น. - •แก้ไขล่าสุด •วันจันทร์ที่ 13 สิงหาคม 2012 เวลา 23:31 น. •

วัตถุที่ได้นำมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

